

ἐμποροί της, ὅπως καὶ οἱ τοῦ Βυζαντίου, ἐξήσκουν μᾶλλον μεσιτικόν, παρὰ ἐνεργὸν ἐμπόριον. Ἄλλ' οἱ Ὀλλανδοί, ἐκ τοῦ ἐναντίου, εἶχον ἴδια πλοῖα καὶ ὅτε οἱ βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας ἀπηγόρευσαν τοῖς ὑπηκόοις των τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπικοινωνίαν, ἐξώπλισαν ἰδίας δυνάμεις στόλους καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτοὺς εἰς τὰς Ἰνδικὰς θαλάσσας καὶ παντοιοτρόπως ἀντηγωνίζοντο πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς, οἱ ὁποῖοι συγχρόνως ἐπέδωκον τοὺς αὐτοὺς σκοπούς.

Κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον, ἣτοι περὶ τὰ τέλη τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, ἐγένοντο καὶ αἱ πρῶται ἀπόπειραι πρὸς ἀνακάλυψιν νέας θαλασσίας ἰδοῦ διὰ τοῦ βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ πρὸς τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν. Καὶ ἀπέτυχον μὲν αἱ ἀπόπειραι, ἀλλ' οἱ Ὀλλανδοὶ καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἐξηκολούθησαν τὰς ἐπιχειρήσεις των πρὸς εὑρεσιν ἄλλης θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τὰς χώρας ἐκεῖνας, ὅτε καὶ οἱ μὲν πρῶτοι περιέπλευσαν τὸ βόρειον ἀκρωτήριον, οἱ δὲ τελευταῖοι ἀνεκάλυψαν τὸν κόλπον τῆς Λαγκαστρίας ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ. Ἐν γένει δὲ τὰ κωλύματα, ἅτινα οἱ Ἰσπανοὶ καὶ οἱ Πορτογάλλοι παρενέβαλλον εἰς τὰς προθέσεις τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἰνδικὴν καὶ τὴν Ἀμερικὴν, παρέσχον τὸ ἐνδόσιμον, ὅπως εὑρεθῶσι καὶ ἄλλαι χῶραι καὶ νῆσοι ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ, τῇ Νοτίῳ θαλάσῃ καὶ τῇ Αὐστραλίᾳ. Τὴν μερίδα τοῦ λέοντος κατὰ τὰς ἀνακαλύψεις ταύτας ἀπεκόμισαν αἱ Ἀγγλοὶ, οἵτινες ἐργάζοντο καθ' ὅλως διάφορον πρόγραμμα, παρὰ οἱ Ἰσπανοὶ. Εἰς τὰς ἀνακαλυπτομένας χώρας ἔφερον εὐρωπαϊκούς ἐργάτας καὶ χειρώνακτας καὶ προΐσπιζον οὐ μόνον τὸ ἴδιον ἐμπόριον, ἀλλὰ καὶ τὴν βιομηχανίαν ἐπροφύλασσαν ἀπὸ παντὸς ξένου ἀνταγωνισμοῦ. Τοὺς ξένους ἐμπόρους καὶ μεταπράτας καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἐκ τῶν ἀνσεατικῶν πόλεων ὀρμημένους ἀπεστέρησαν παντὸς οἰουδήποτε προνομίου καὶ κατεδίκαζον μάλιστα αὐτοὺς εἰς ὑπερορίαν. Τὴν πολιτικὴν δὲ ταύτην τῆς βασιλείσης Ἐλισάβετ ἠκολούθησε κατὰ γράμμα καὶ ὁ Κρομβέλλος, παντοιοτρόπως

ὑποστηρίζας καὶ τὸ ἐντόπιον ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν. Εὐτυχεῖς πόλεμοι καὶ ἐκστρατεῖαι κατέστησαν αὐτοὺς κυρίους μεγάλων ἐκτάσεων γῆς ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἰδιαζόντως ἐν Ἰνδικῇ, ἐν ᾧ δὲ ἡ δύναμις τῆς Ἰσπανίας κατέπιπτεν, τὸ ἀγγλικὸν κράτος ἐπεξετείνετο καθ' ὅλας τὰς ἡπείρους καὶ μετὰ ἑκατονταετῆ ἀδιάκοπον ἐργασίαν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ κατέστησεν αὐτοὺς κυρίους τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῶν θαλασσῶν.

Τὸ πρῶτον μεγαλεπήβολον σχέδιον κατὰ τῆς ἀγγλικῆς ὑπεροχῆς συνέλαβεν ἡ πρώτη γαλλικὴ δημοκρατία, ἐξαποστείλασα τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην μετὰ στρατοῦ εἰς Αἴγυπτον. Ἀλλὰ ἐναυάγησε τὸ τολμηρὸν σχέδιον, δι' οὗ ἐσκοπεῖτο ἡ κατάκτησις τῆς γῆς τῶν Φαραῶ καὶ τῶν πλησίον κειμένων ἀσιατικῶν χωρῶν, ὅπως νὰ προσβληθῇ ἡ ἀγγλικὴ δύναμις εἰς τὰ τρωτότατα αὐτῆς μέρη. Ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέον ὁ Α' ἀνέλαβεν αὐθις νὰ πραγματοποιῆ τὸ σχέδιον τοῦτο, κηρύξας τὸν ἡπειρωτικὸν ἀπονηλισμὸν ἀφ' ἑνός, καὶ δεΐξας ἀφ' ἑτέρου εἰς τοὺς Ῥώσους τὴν πρὸς τὰς Ἰνδίας ἄγουσαν. Καὶ ἐκ τοῦ γιγαντώδους τούτου ἀγῶνος οἱ Ἀγγλοὶ ἐξῆλθον πάλιν νικηταί, μόλις δὲ κατὰ τὰ τελευταῖα τριάκοντα ἔτη ἤρχισαν οἱ Ῥῶσοι ἐπὶ τῇ βάσει τελείου καὶ μελετημένου προγράμματος νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν χώραν των πρὸς τὴν Ἰνδικὴν. Ταῦτοστοχρῆνως δ' ἐπεμελήθησαν παντὶ σθένει ν' ἀποδώσωσι τὴν παλαιὰν σημασίαν εἰς τὸ ἐμπόριον πρὸς τὰς πέραν τοῦ Καυκάσου χώρας, τὸ Τουρκεστάν, τὴν Περσίαν, τὸ Ἀφγανιστάν καὶ τὴν Κίνα. Ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐποφίαν ταύτην ἐδείχθη, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ δημιουργηθῇ ἀνταγωνισμὸς πρὸς τὸ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ἐμπόριον, ἐφ' ὅσον ἡ διὰ ξηρᾶς μεταφορὰ ἦτο δαπανηροτέρα τῆς διὰ θαλάσσης, τοῦτο δὲ ἐγένωσκον κάλλιστα καὶ οἱ Ἀγγλοὶ, δι' οὗ καὶ οὐδαμῶς ἀντέτεινον, οὐδὲ παρενέβαλλον προσκόμματα εἰς τὰς ἐν Ἀσίᾳ προόδους τῆς Ῥωσικῆς δυνάμεως.

(ἔπεται τὸ τέλος.)

Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ.

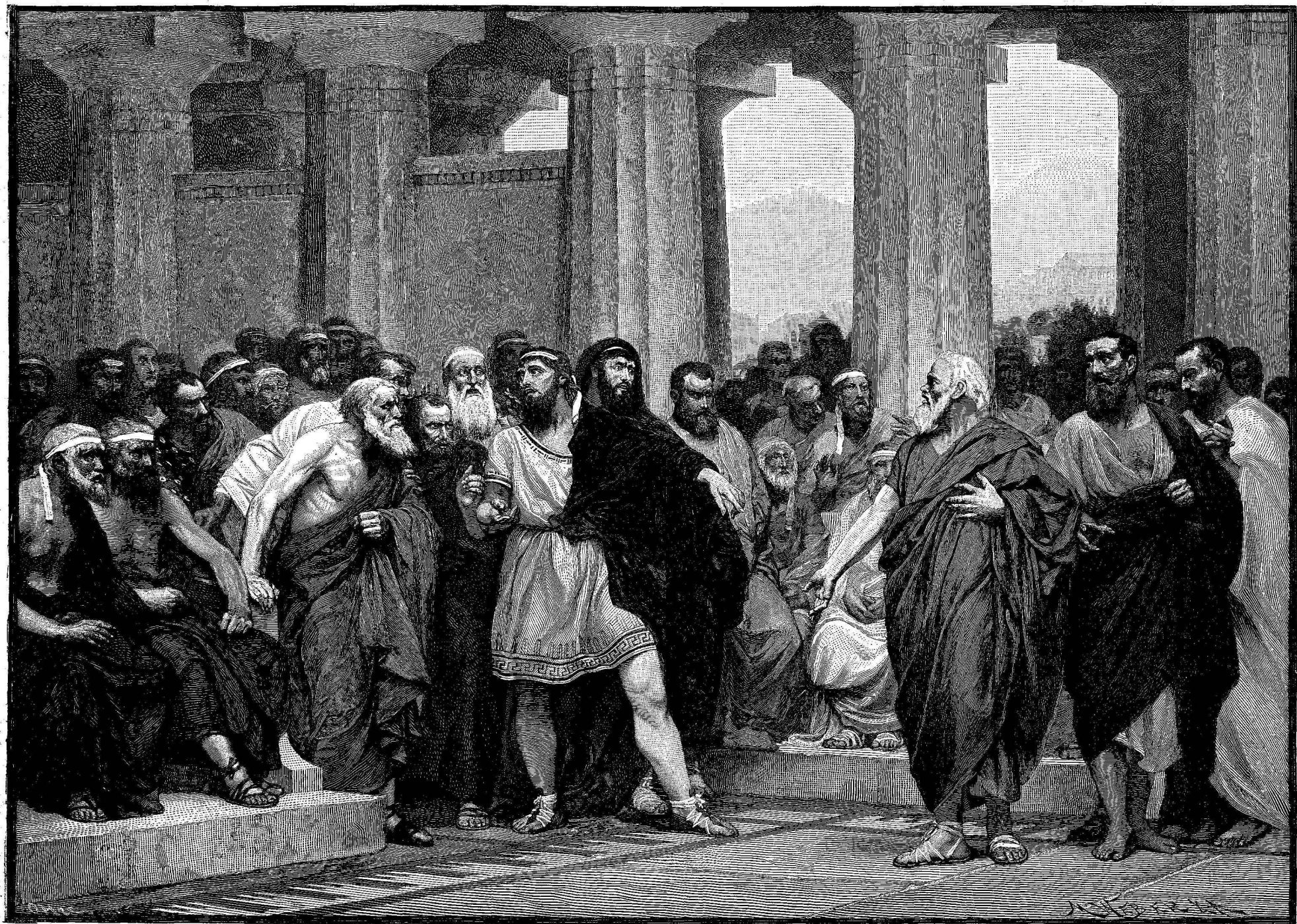
Μακρὰν ἄλλοτε μετὰ λαμπρᾶς εἰκόνας ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῇ „Κλειῶ“ (Τόμ. Α', 1885, σελ. 34, 49, 68) περὶ Σωκράτους πραγματείαν, ὑπὸ τε κοινωνικὴν καὶ φιλοσοφικὴν μέχρι τινὸς ἐποφίαν ἐξετάζουσαν τὰ κατὰ τὸν ἄνδρα, σήμερον δὲ ἐπιχειροῦμεν διὰ βραχέων νὰ ἐκθέσωμεν τὴν περίφημον δίκην αὐτοῦ ἀφορμὴν λαμβάνοντες ἐκ τῆς ἐξαισίας ἐλαιογραφίας τοῦ πολλοῦ Ἑρνέστου Van den Kerkhoven.

Ἐβδομηκοντοῦτης ἤδη ἦν ὁ Σωκράτης, ὅτε ἐξηγγέλθη ἡ κατ' αὐτοῦ περιβόητος κατηγορία: „Ἄδικεῖ Σωκράτης οὐς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσηγούμενος. ἄδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθεῖρων· τίμημα θάνατος.“ Ὁ Μέλητος, τὸν ὁποῖον ὁ Πλάτων ἐν τῷ Εὐθύφρονι παρεισάγει ὡς ἀσήμαντον νεανίσκον, ἔχων συνηγόρους τὸν Ἄνυτον καὶ τὸν Λύκωνα, ἀνέφερε τὴν ἀσεβείας γραφὴν πρὸς τὸν ἄρχοντα βασιλέα, εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποῖου ὑπήγετο πᾶσα περὶ τῶν θρησκευτικῶν ὑπόθεσις.

Διατὶ ὅμως ὁ Σωκράτης τόσοσ ἀφινιδίως καὶ ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ ἐνήχθη, ἀφοῦ δηλ. ἐπὶ τριάκοντα καὶ πλέον ἔτη ἀφέθη ἐλεύθερός νὰ διδάσκη ἐκεῖνα, δι' ὅσα νῦν κατηγορεῖται; Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἐξακριβούται ἐκ τῶν σωζομένων μαρτυριῶν τῆς δίκης. ταύτης, ἐπιτρέπεται

ὅμως νὰ ὑποθέσωμεν μετὰ πάσης πιθανότητος, ὅτι προσωπικαὶ μᾶλλον ἀφορμαὶ προὐκάλεσαν τὴν ἄδικον τοῦ φιλοσόφου καταδίωξιν, διότι ὁ τὰ μέγιστα τότε δυνάμενος Ἄνυτος εἶχε λόγους παλαιοῦ κατὰ τοῦ Σωκράτους μίσους καὶ αὐτὸς πρὸ πάντων συνετέλεσεν εἰς τὴν οἰκτρὰν τῆς δίκης ἐκείνης ἔκβασιν. Οὐδὲν ἦττον ἀφ' ἑτέρου εἶνε ἀληθές, ὅτι μετὰ τὴν βαθμιαίαν παρακμὴν τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ὀλιγαρχικῆς μερίδος καὶ πάσης ἐντεῦθεν βαιοπραγίας, συνηθέστατα παρεῖχοντο θύματα εἰς τὰ ὅλον ἐξαπτόμενα τῶν πολιτῶν πάθη οἱ ὅπως οὐν ἐξέχοντες ἐκ τῶν ἀντιπάλων, ὁσάκις μάλιστα διεκρίνοντο οὗτοι ἐπὶ ἀρετῇ καὶ ἐλευθεροστομίᾳ.

Καὶ ὅτι μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸ πρῶτον τῆς κατηγορίας μέρος οὐδαμῶς δικαιολογεῖται ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν ἐναγόντων, διότι ὁ Σωκράτης διαρρήδη ἐδήλωσεν ὅτι ὁ νόμος τῆς πόλεως ὑποδεικνύει τὴν προσήκουσαν πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείαν. Ἀλλὰ προφανῶς οἱ ἀντίδικοι ἐπεχείρησαν κακῇ τῇ πίστει νὰ διάστρέψωσι τὴν περὶ τοῦ δαιμονίου ὅλως ἀτομικὴν τοῦ φιλοσόφου πεποίθησιν, ὅλως δὲ διάφορον εἶνε τὸ ζήτημα, ἂν οἱ κατήγοροι πρέπει νὰ δικαιολογηθῶσιν ἐνώπιον τῆς κρίσεως ἡμῶν τῶν μεταγενεστέρων, ὡς ἀγνοοῦντες, ἢ μᾶλλον παρανοήσαντες τὸ λεξιλόγιον τῆς διαλεκτικῆς τοῦ Σωκράτους.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΠΡΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΑΥΤΟΥ.

Κατά τὴν εἰκόνα τοῦ Ernst van den Kerkhoven.

Οἱ τε ἀρχαῖοι καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς διδάσκαλοι τῆς ρητορικῆς ἠθέλησαν νὰ θεωρήσωσι τὴν ἄλλως περιττὴν διατύπωσιν τῆς πρώτης ταύτης κατηγορίας ὡς τέχνασμα τῶν δικονόμων, οἵτινες προέταξαν ταύτην, ἵνα ἐνισχύσωσιν ἀπλῶς τὴν δευτέραν, οὐδὲ ταύτην ὅμως νομικῶς οὐσιώδη, διότι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ νομοθεσίᾳ οὐδαμῶς εὐρηταί σχετικὴ κἂν διάταξις, ἐπιτρέπουσα τὴν καταδίωξιν τοῦ Σωκράτους ὡς διαφθορείως τῶν νέων. Ἐἴνε μὲν ἀληθὲς ὅτι οἱ Τριάκοντα προχείρως ἐνομοθέτησαν μεταξύ πολλῶν ἄλλων καὶ παράδοξόν τινα ἀπαγόρευσιν, δι' ἧς ὁ ἡμέτερος φιλόσοφος ἀπετράπη πάσης πρὸς τοὺς νέους συναναστροφῆς, ἀλλ' εἴνε πλέον ἢ βέβαιον ὅτι οἱ αὐθαίρετοι ἐκεῖνοι νόμοι ἠκυρώθησαν εὐθὺς μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς πολυμελοῦς τυραννίας.

Ὅπως δὴ ποτε, ἢ προφανῆς τῶν μοχθηρῶν ἐκείνων ἀνθρώπων ἀδικία δὲν ἠρέθισε τὸν Σωκράτη, ὅστις προσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον μὲ ἡσυχωτάτην συνειδησιν, χωρὶς μάλιστα νὰ προπαρασκευασθῇ κἂν πρὸς ἀπολογίαν. Στενότατος αὐτοῦ φίλος, Ἐρμογένης ὁ Ἰππονίκου, ἐτόλμησε νὰ τὸν κάμῃ τὴν παρατήρησιν, ὅτι ἔπρεπε καὶ ὀλίγον νὰ ἐτοιμασθῇ καὶ νὰ σκεφθῇ διὰ τὴν ἐπικειμένην κατ' αὐτοῦ δίκην. Αὐτὸς ὅμως ἔδωκε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν, ἀξίαν ὄντως τῆς ἀθανάτου ἠθικῆς του: „Ὁὐ γὰρ δοκῶ σοι ἀπολογεῖσθαι μελετῶν διαβεβιωκέναι; (Διότι) οὐδὲν ἄδικον διαγεγνήμαι ποιῶν ἡμέτερ νομίζω μελέτην εἶναι καλλίστην ἀπολογίας“ (Ξεν. Ἀπολογ. Σωκράτους § 3 καὶ ἐπ.). Ἀμέριμος λοιπὸν ἀνέμενε τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐπρόκειτο ν' ἀντικρούσῃ τοὺς κατηγοροὺς του, ὡς ἀληθῆς καὶ κατὰ τοῦτο πρόδρομος τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ ὁποίου ὁ θεὸς κῆρυξ τοῦτ' αὐτὸ συνέβουλεσε πρὸς τοὺς μαθητάς του: „Ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε“ (Ματθ. X, 19). Καὶ ἀλλαχοῦ: „Ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς ἀρχάς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσῃσθε ἢ τί εἴπητε“ (Λουκ. XII, 2).

Καὶ ὅταν αὐτὸς ἔλαβε τὸν λόγον δὲν κατεδέχθη νὰ κινήσῃ τὸν ἔλεον τῶν δικαστῶν ἐκτιθεὶς τοὺς ἀληθεῖς λόγους τῆς καταφορᾶς τῶν ἀντιδίκων καὶ ὑπερασπίζων τὴν ἄλλως ἐγνωσμένην περὶ τὴν ἀμεμπτον ἐκτέλεσιν τῶν πολιτικῶν καθηκόντων ἄκραν εὐλάβειάν του, ἀλλ' ἐχρησιμοποίησε καὶ ταύτην τὴν περίστασιν ὡς καταλληλοτάτην εὐκαιρίαν χάριν νέων πρὸς τοὺς συμπολίτας του περὶ ἠθικῆς ὑποθηκῶν. Καὶ εἶπε: „Τὸ θάνατον δεδιέναι, ὦ ἄνδρες, οὐ-

δὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ εἰδέναι ἐστὶν ἂ οὐκ οἶδεν. οἶδε μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον οὐδ' εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ πάντων μέγιστον ὄν τῶν ἀγαθῶν, δεδίασι δ' ὡς εὖ εἰδότες ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστὶ καὶ τοῦτο πῶς οὐκ ἀμαθία ἐστὶν αὐτῇ ἢ ἐπονεϊδιστος ἢ τοῦ οἶεσθαι εἰδέναι ἂ οὐκ οἶδεν;“ „Καὶ ὑμᾶς, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀσπάζομαι μὲν καὶ φιλῶ, πείσομαι δὲ μᾶλλον τῷ θεῷ ἢ ὑμῖν, καὶ ἕως περ ἂν ἐμπνέω καὶ οἷός τε ὦ, οὐ μὴ παύσομαι φιλοσοφῶν καὶ ὑμῖν παρακελευόμενός τε καὶ ἐνδεικνύμενός ὅτῳ ἂν αἰ ἐντυγχάνω ὑμῶν, λέγων οἷά περ εἴωθα, ὅτι ὦ ἀριστε ἀνδρῶν, Ἀθηναῖος ὢν, πόλεως τῆς μεγίστης καὶ εὐδοκιμωτάτης εἰς σοφίαν καὶ ἰσχύον, χρημάτων μὲν οὐκ αἰσχύνοι ἐπιμελούμενος ὅπως σοὶ ἔσται ὡς πλείεστα καὶ δόξης καὶ τιμῆς, φρονήσεως δὲ καὶ ἀληθείας καὶ τῆς ψυχῆς ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται οὐκ ἐπιμελεῖ οὐδὲ φροντίζεις; καὶ ἐάν τις ὑμῶν ἀμφισβητῇ καὶ φῆ ἐπιμελεῖσθαι, οὐκ εὐθὺς ἀφήσω αὐτὸν οὐδ' ἄπειμι, ἀλλ' ἐρήσομαι αὐτὸν καὶ ἐξετάσω καὶ ἐλέγξω, καὶ ἐάν μοι μὴ δοκῇ κεκτῆσθαι ἀρετὴν, φάναι δέ, ὄνειδιῶ ὅτι τὰ πλείεστος ἀξία περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται, τὰ δὲ φαυλότερα περὶ πλείονος. ταῦτα καὶ νεωτέρῳ καὶ πρεσβυτέρῳ, ὅτῳ ἂν ἐντυγχάνω, ποιήσω, καὶ ξένῳ καὶ ἀσπῷ, μᾶλλον δὲ τοῖς ἀστοῖς, ὅσῳ μου ἐγγυτέρῳ ἔστε γένει“ (Πλάτ. Ἀπολογ. Σωκρ. 29 A. B. D. E, 30 A.)

Τοὺς τελευταίους τούτους λόγους φαίνεται ἀπαγγέλλων ἐν τῇ ἡμέτερᾳ εἰκόνι ὁ μέγας ἐκεῖνος τῆς ἀληθείας μάρτυς, αὐστηρὸν δ' ἔχει καὶ ἀτρόμητον τὸ ὕφος, καὶ ἐκθαμβοὶ ἀκούουσιν οἱ δικασταί.

Μετὰ τὴν εὐνοήτως καταδικαστικὴν αὐτῶν ἐτυμηγορίαν μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ πρὶν γαλήνης ἐξεφώνησε τοὺς κατανυκτικούς ἐκείνους λόγους: „Τοὺς υἱεῖς μου ἐπειδὴν ἠβήσωσι τιμωρήσασθε, ὦ ἄνδρες, ταῦτά ταῦτα λυποῦντες ἄπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπου, ἐάν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ χρημάτων ἢ ἄλλου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς, καὶ ἐάν δοκῶσι τι εἶναι μὴδὲν ὄντες, ὄνειδίετε αὐτοῖς ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ καὶ οἴονται τι εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἀξιοί. καὶ ἐάν ταῦτα ποιῆτε, δίκαια πεπονθῶς ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν, αὐτὸς τε καὶ οἱ υἱεῖς. ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανομένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις· ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἐρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἀδῆλον παντὶ πλὴν ἢ τῷ θεῷ“ (αὐτόθ. τέλος).

ΒΙΩΤΙΚΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ.

(συνέχεια).

50.

Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὰς νέας γνωριμίας. Ὅσον εὐχάριστοι καὶ ἂν Σοὶ ᾦνε, πάλιν δὲν πρέπει νὰ ἐνθουσιᾶς ὑπὲρ αὐτῶν. Οὐδεμίαν ἔχε πρὸς τοὺς νέους γνωρίμους Σου ἐμπιστοσύνην. Μὴ ὀμίλῃς περὶ σεαυτοῦ ἐνώπιόν των (ὅπως καὶ οὐδέποτε ἐν γένει πρέπει νὰ περιαιτολογῆς) καὶ μὴ σφετερίζεσαι τὸ ἔργον τοῦ χρόνου. Ἐἴνε ἀναμφίβολον, ὅτι θὰ συνδεθῆς πρὸς αὐτούς, ἂν πραγματικῶς ᾦνε ὅμοιοι πρὸς Σέ.

51.

Μὴ νομίσῃς ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐκ πρώτης ὄψεως κινήσαντες τὸ ἐνδιαφέρον Σου εἴνε πλασμένοι διὰ Σέ, διότι ἢ πεῖρα ἀποδεικνύει ὅπως τὸ ἐναντίον.

52.

Ἄλλὰ πρὸς τοὺς φίλους Σου ἔχε ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην. Χάριν αὐτῶν πράττε πᾶν ὅ,τι ἂν δύνασαι. Διότι, ὡς λέγει μὲ δίκαιον λόγον εἰς τῶν σοφῶν, ἂν ὑποτιμᾶς πᾶν ὅ,τι οἱ ἄλλοι αἰσθάνονται καὶ σκέπτονται, ἀσθενοῦσιν αἰ εὐφροσύναι καὶ θαμβοῦνται ἢ δόξα. Μὴ φοβηθῆς καὶ μὴ υποχωρήσῃς ἐνώπιον οὐδεμιᾶς ἀπειλῆς ἢ καταφορᾶς τῆς τύχης τεινούσης νὰ Σε ἀποχωρίσῃ τῶν φίλων Σου.

53.

Ἐχε πρὸς αὐτούς, ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω, ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην, διότι ἄνευ ἐμπιστοσύνης οὐδέποτε δύο ἄνθρωποι δύνανται νὰ συνδεθῶσι στενωῶς πρὸς ἀλλήλους. Φύλαττε δὲ ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην οὐ μόνον πᾶν τὸ ἐμπε-